

เรารู้ได้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “สถานที่ที่มีผลต่อการปฏิบัติ”

ขอโอกาสหลวงพ่อกกลางเดือนมีนาคมนี้ผมได้มีโอกาสไปแสวงบุญที่อินเดีย ได้อุปัฏฐากพ่อแม่ครูบาอาจารย์ และถือศีล ๘ ตลอดการเดินทาง ๑๐ วันเต็ม

คำถามครับ

๑. ตั้งแต่ก่อนไปต้องดิ้นรนเรื่องปัจจัย แต่เมื่อรู้ว่าจะได้ไป ปิติขนลุกร้องไห้ ต่อมารู้สึกสติเต็มขึ้น

๒. การปฏิบัติเจริญสติในสถานที่ที่สำคัญ เช่น พุทธคยา รู้สึกว่าคนเยอะครับ ไม่น่าจะภาวนาได้ แต่ก็พอกำหนดสติไปสองก้าวเดินกลับ เกิดปิติขนลุกน้ำตาไหล

๓. ร้องไห้ในที่พระพุทธรูปเจ้าปริณิพพาน (ศาลวโนทยาน) รู้สึกว่าเราเกิดไม่ทันพระพุทธรูปเจ้าและน้ำตาไหลในสถานที่สำคัญ

๔. บางคนบอก ไปทั้งที่ไม่ได้กินข้าวเย็นโรงแรม แต่กระผมรู้สึกคุ้มค่ามากๆ ครับที่ได้อุปัฏฐากพ่อแม่ครูบาอาจารย์ และถือศีล ๘ นอกจากการบวชเณร (ตอนนั้นอายุ ๑๘ ไม่ครบบวชพระครับ) เป็นประสบการณ์ทางธรรมครั้งหนึ่งที่ดีที่สุดในชีวิตตลอดอายุ ๓๖ ปีครับ

สุดท้ายขอขอบพระคุณหลวงพ่อกที่ช่วยเทศน์สอนกระผมและพี่น้องชมรมพุทธมหาวิทยาลัยขอนแก่นในปี ๒๕๕๒ ที่บ้านตาด ในกรณีการปฏิบัติธรรมวัดเดียวกัน

ตอบ : อธิบายมาก จบ นี่ไม่พูดถึงใจ พูดถึงว่า เขาพูดถึงตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ พวกชมรมมหาวิทยาลัยขอนแก่นเขาไปดักพบเราที่บ้านตาดไง กรณีที่ว่ามีพระไปชักชวนให้เขาไปประพฤติ

ปฏิบัติว่าจะเอาพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ แล้วไปฝึกหัดประพาศปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน ล้ามะเลเทเมา มีปัญหาในครอบครัวร้อยแปดพันเก้า แล้วเขาก็กินยาที่เรา นี่เราก็อธิบายให้เขา ฟัง

คนที่ฟังเขาก็ด้วยสติด้วยปัญญาของเขา คนที่ไม่ได้ฟังก็ยังติดกับอยู่จนปัจจุบันนี้ เขาถึง เขียนมาว่า เขาพ้นมา ๑๔-๑๕ ปีแล้วเกิดเหตุการณ์นี้เขาถึงระลึกถึงไง นี่เขาเขียนถึงคำถามว่า เขาได้หลุดพ้นออกมาแต่ยังเสียใจ ผู้ที่ยังเชื่อและดำเนินการอยู่กับฝ่ายนั้น นี่พูดถึงเขาระลึกถึง

ฉะนั้น พอเวลาระลึกถึงแล้ว เขาพ้นออกมาจากวงวนของพวกมิจฉาทิฎฐิ ของพวก ความเห็นผิด แล้วถ้าเขามาอุปัฏฐากครูบาอาจารย์ พาพ่อแม่ครูบาอาจารย์ไปแสวงบุญที่อินเดีย เวลาไปแสวงบุญที่อินเดีย ไปถึงที่ไหนน้ำหูน้าตาไหลทั้งนั้นนะ อยู่ที่คำถามของเขาไง คำถาม ของเขา

“๑. ตั้งแต่ก่อนไปต้องดิ้นรนเรื่องปัจจัย แต่เมื่อรู้ว่าจะได้ไป ปิตินลูกจนร้องไห้ รู้สึกถึงสติ ที่เต็มขึ้นมา”

นี่พูดถึงประเพณีวัฒนธรรมไป การไปสังฆะนียสถานทั้ง ๔ มีอยู่ในพระไตรปิฎก เวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใกล้จะปรินิพพาน พระอานนท์เป็นผู้ถามเองว่า องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว ชาวพุทธๆ เรา ถ้าจะระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าควรจะไปกราบไหว้บูชาที่ไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสเอาไว้อย่างนี้ อยู่ในพระไตรปิฎก ธรรมและ วินัย “ที่เกิด ที่ตรัสรู้ ที่แสดงธรรม ที่ปรินิพพาน สังฆนียสถานทั้ง ๔”

สังฆนียสถานทั้ง ๔ สิ่งที่เราเวลานั้นเป็นที่เกิด ที่ตรัสรู้ ที่แสดงธรรม ที่ปรินิพพานขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาใครไป ใครไปขึ้นมา เราฟังเยอะ เวลาใครไปขึ้นมา อู้ฮู! มัน ซาบซึ้ง ไปนี่เหมือนกัน น้ำหูน้าตาไหลทั้งนั้นนะ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ไง นี่อำนาจวาสนาบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่สำคัญ ไม่มหัศจรรย์ขึ้นมา ขนาดนี้ผู้ที่ เป็นชาว พุทธไม่เคยเห็นตัวท่านเลย เวลาเราอยู่ในถิ่นเดิมของเรา เราก็เคารพบูชา มันก็เคารพบูชาด้วย

ศรัทธาใจ เวลาไปเจอในสถานที่นั้นนะ น้ำพุ น้ำตาไหล ชาวพุทธก่อนหน้านี้ ชาวพุทธในประเทศไทยต้องไปบวชที่ต้นโพธิ์ที่พุทธคยา

เวลาดาราในอินเดีย พวกที่รัฐมนตรีในอินเดียเขามาบวชที่ประเทศไทย

พระพุทธรูปศาสนาเจริญงอกงามขึ้นมาพันกว่าปี แล้วก็สูญสิ้นไปจากในประเทศอินเดีย แล้วอินเดียแล้วเขาเป็นฮินดู สังเวชนียสถานทั้ง ๔ สิ่งที่ว่า เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา อยู่ในลัทธินับถือศาสนาอื่นทั้งนั้นนะ

กว่าที่ชาวพุทธเรา พอมันเป็นเรื่องถึงผลทางโลก สิ่งที่พระพุทธศาสนาในอินเดียจะเกิด เป็นที่สนใจขึ้นมา เพราะอังกฤษเขาปกครอง เขาชอบในเรื่องประวัติศาสตร์ ในเรื่องวัฒนธรรม ไปขุดค้นขึ้นมา ขุดค้นขึ้นมามันก็เรื่องการขุดค้นขึ้นมา แล้วชาวพุทธบริษัท ๔ ต้องพยายามไปฟื้นฟู ไปขอแลกที่ดินกลับมา

ถ้าเราคิดเรื่องอย่างนี้แล้วเรายังจะสังเวช ยิ่งเห็นผลของการเปลี่ยนแปลงของโลก

แต่ในปัจจุบันนี้ที่เราไปๆ ไปเพราะผู้ที่บุกเบิก ที่เขาไปต่อสู้ ไปร้องขอ ไปซื้อที่ ไปขอทางรัฐที่เขา นับถือลัทธิศาสนาอื่นจะฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ผู้ที่เขาไปบุกเบิก ไปฟื้นฟู เขาทุ่มเทมา ขนาดไหน แต่ทุ่มเททำไม ทุ่มเทมา เวลาให้ ให้ชาวพุทธเราไป

ตั้งแต่ก่อนไปก็ต้องดิ้นรนหาปัจจัย เห็นไหม ตั้งแต่ก่อนไปก็ต้องดิ้นรนหาปัจจัย

ถ้ารัฐบาลของเขา ซอฟต์แวร์เวอร์ของอินเดีย สังเวชนียสถานทั้ง ๔ ไร่ มันเป็นซอฟต์แวร์เวอร์เพื่อที่ชาวพุทธจะได้ไปเคารพบูชา มันก็เป็นเรื่องของเขาไป

ต้องหาปัจจัย นี่มันก็เป็นการดิ้นรนอย่างหนึ่งนะ แต่เวลาไปแล้วมันก็มีความสุขใจ ร้องให้

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา หลวงปู่มั่นเวลาท่านรู้ดังศไป รุดดังศไปด้วยเท้า เดินไป ท่านพอเสีย หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เจี๊ยะท่านไม่เคยไป

หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เจี๊ยะ เวลาเขาไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ไปเพื่อเจริญศรัทธา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ใครมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาแล้วพยายามฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิตสงบระงับเข้ามา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะก็คือพระพุทธเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่นก็จิตของตน พุทธะอยู่ในสิ่งที่มีชีวิตทั้งหมด จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาภาคปฏิบัติเขาปฏิบัติกัน อย่างนี้ ปฏิบัติอย่างนี้ เห็นไหม

ฉะนั้น เวลาข้อที่ ๑. ก่อนไปต้องค้นคว้าเรื่องปัจจัย

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมา เท่า ๒ แขน ๒ ศีรษะ ๑ ศีล ๕ เรามีกายกับใจ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ใครปกครองสงฆ์ ให้สงฆ์ปกครองสงฆ์

สงฆ์ที่ไหนถ้าเป็นสงฆ์ขึ้นมา สงฆ์ พระ ๔ องค์ขึ้น เวลาสงฆ์ปกครองสงฆ์ สงฆ์ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าสงฆ์เป็นสัจจะความจริง เป็นปัจจัตตัง เป็นสันติภูมิโก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ใครปกครอง ให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ เห็นไหม

เวลาพระพุทธศาสนาเสื่อมสูญสิ้นไปจากอินเดีย ถิ่นเกิดของพระพุทธศาสนา สิ่งที่เคยแผ่ไป ให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ สงฆ์ที่ไหนมีอำนาจวาสนา สงฆ์ที่ไหนฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ชื่อตรงต่อธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สัจธรรมอยู่ในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นนั้น เป็นปัจจัตตัง เป็นสันติภูมิโก แล้วเขาคุ่มครองดูแลรักษา เผยแผ่เพื่อความมั่นคงของชาวพุทธ บริษัท ๔ บริษัท ๔ ยังมีอยู่ไง ที่นี้พอบริษัท ๔ ยังมีอยู่ เขากลับไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในถิ่นแดนเกิดของพระพุทธศาสนา นี่พูดถึงข้อเท็จจริง

มันถึงจะต้อง ถ้าเป็นกรรมฐาน ไม่ต้อง ไม่ต้องค้นหาปัจจัย ไม่ต้อง มีเท่า ๒ แขน ๒ ศีรษะ ๑ อยู่ที่ไหนมีศรัทธาความเชื่อ นั่งลงแล้วหายใจเข้านี้พุท หายใจออกนี้โก จะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ แล้วถ้ายกขึ้นสูวิปัสสนาได้ นี่ไง อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอบรมปมเพาะไว้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าแล้วขุดค้นขึ้นมาในหัวใจของท่าน กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญในหัวใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกว่า หลวงปู่มันเป็นโรงงานผลิตพระอรหันต์ หลวงปู่มันเป็นโรงงานผลิตพระอรหันต์ มันเป็นสังขจะเป็นความจริง นี่ภาคปฏิบัติไง

นี่พูดถึงข้อที่ ๑.

“๒. การปฏิบัติเจริญสติในสถานที่สำคัญ เช่น พุทธคยา รู้สึกว่าคนเยอะ ไม่น่าจะภาวนาได้ แต่พอได้สติไปสองก้าวเดินกลับ เกิดปิติขนลุกน้ำตาไหล”

ปิติ วิตก วิจาร ปิติ สุข เอกัคคตารมณ นี่เป็นองค์ของสัมมาสมาธิ เป็นองค์ของจิตที่จะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ ใจ ปิติ วิตก วิจาร ปิติ สุข เอกัคคตารมณ ถ้ามันสมบุรณ์แบบขึ้นมามันจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในหัวใจของตน

แต่นี้เราเกิดเดินไปสองก้าว น้ำหู น้ำตาไหล ก็เกิดปิติ

นี่มันเป็นอาการเฉยๆ อาการก็เป็นสิ่งที่ดีงามทั้งนั้นนะ เพราะว่าเวลาไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ มันไปเพื่อระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ชาวพุทธนะ ถ้าไม่มีสิ่งใดเป็นที่พึ่งที่อาศัย ชาวพุทธไม่มีสิ่งใดที่จะเกาะเกี่ยว ก็อาศัยสิ่งนี้ ใจ นี่ใจ ไปวัดไปวา ก็ไปกราบ ไปกราบพระพุทธเจ้าในโบสถ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขตพุทธาวาสในโบสถ์ สิ่งที่เป็นสังฆาวาสก็สิ่งที่พระภิกษุที่อาศัย

พระกรรมฐานอยู่โคนไม้ อยู่ในป่า ไม่มีสิ่งใดวัตถุเป็นขึ้นเป็นอัน วัตถุเป็นขึ้นเป็นอันเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องดูแลรักษาทั้งนั้น ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็นเครื่องดูแลหัวใจของตน ถ้าดูแลหัวใจของตน ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ

ถ้าเครื่องอยู่ของใจก็เครื่องอยู่ของพุทธะ ถ้าเครื่องอยู่ของพุทธะ มันก็เหมือนโบสถ์ โบสถ์นี้เป็นเขตพุทธาวาส ต้องมีพระพุทธรูป มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประธาน สิ่งที่เราเวลานั้นพูดถึงว่ามันเป็นวัด

แต่ถ้าจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ พุทธะ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ใจมีที่อยู่ที่อาศัยต้องมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเพื่อจะเข้าสู่ความสงบระงับอันนั้น ถ้าเข้าสู่ความสงบระงับอันนั้น พระกรรมฐานเขามีวัตรปฏิบัติของเขา เขาจะประพฤติปฏิบัติของเขา

เขาจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ ถ้ามันเป็นอย่างนั้นมันจะเป็นข้อเท็จจริง

แล้วถ้ามีอำนาจสาธยายกัมมัฏฐาน โดยที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นโรงงานผลิตพระอรหันต์ ท่านพยายามจะคุมครองดูแล แล้วให้น้อมไปสู่กายนุปัสสนา เวทนานุปัสสนา ธรรมานุปัสสนา จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน ๔ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้มันก็จะก้าวเดินไปในการประพฤติปฏิบัติ

นี่ข้อที่ ๒.

“๓. ร้องไห้ในที่พระพุทธรูปเจ้าบริณีพพาน รู้สึกว่าเกิดไม่ทันพระพุทธรูปเจ้า น้ำหูน้ำตาไหล”

นี่เวลาศรัทธาใจ เวลาศรัทธาที่มันเจริญอกงามขึ้นมา เราก็มีความดีทั้งนั้นนะ มันมีคนที่ไม่อินเดียวแล้วมาพูดให้เราฟังเยอะไปหมด ไปแล้วเหมือนพระพุทธรูปเจ้าประทับที่นั่นเลย มีความสุข

เราก็สาธุละ นี่มันเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธไง ถ้าชาวพุทธเรา ในมงคล ๓๘ ประการ การเห็นสมณะเป็นมงคลชีวิต สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ สมณะก็มีความลึกตื่นแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่ที่เราเห็นๆ มันเป็นสมมุติสงฆ์ มันเป็นสงฆ์สมมุติใจ มันไม่ใช่สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔

สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ คืออริยมุนี แต่ของเรามันเป็นสมมุติ สมมุติมันก็เป็นสมมุติบัญญัติ มันเป็นเรื่องโลกๆ นี่ไง

แต่เรามาบวช บวชถูกต้องตามกฎหมาย บวชถูกต้องตามธรรมวินัย เขาเรียกว่าสงฆ์โดยสมมุติ สมมุติให้เป็นสงฆ์ แต่ถ้าสมมุติให้เป็นสงฆ์ ให้เป็นคนละสงฆ์ คณะสงฆ์ลงมติ ถ้าลงมติขึ้นมา ทำสิ่งใดต้องให้สงฆ์เป็นคนลงมติ ให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ มันจะเป็นธรรมและวินัย ถ้าเป็นข้อเท็จจริงใจ ฉะนั้น ถ้าเป็นข้อเท็จจริงอย่างนั้นมันก็จะประโยชน์ มันประโยชน์กับปรีชาปฏิบัติ

ภาคปรีชา ปรีชาเราก็ศึกษาค้นคว้าของเรามา ศึกษาแล้วปฏิบัติได้หรือไม่ได้ ถ้าได้ขึ้นมา ฉะนั้นว่า หลวงปู่มั่นเป็นโรงงานผลิตพระอรหันต์ๆ เพราะท่านเป็นพระอรหันต์

ในประวัติหลวงปู่มั่น เวลาท่านสิ้นกิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอนุโมทนา อนุโมทนาเพราะอะไร เพราะหลวงปู่มั่นจะเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาด้วยภาคปฏิบัติ ด้วยข้อเท็จจริง ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงอย่างนั้นมันถึงจะเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราเกิดไม่ทัน เขาบอกว่าเขาไปเดินจงกรมในสถานที่ที่ปรีณิพพาน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า น้ำหูน้ำตาไหล

มันก็เป็นคุณนั่นแหละ มันก็เป็นประโยชน์ มันเป็นคุณทั้งนั้นนะ ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์โดยอาการ โดยหัวใจ แต่ถ้าเรารู้เราเห็นโดยความเป็นจริงของเรานี้ภาคปฏิบัติ จบ

๔. บางคนบอกว่าไปทั้งที่ไม่ได้กินข้าวเย็นที่โรงแรม รู้สึกลัวว่าไม่คุ้มค่า แต่เขากลับเห็นว่า เขาคู่มือค่า

นั่นมันก็เป็นสติเป็นปัญญาของเราไง ถ้าเป็นทางโลกนะ เขาถือว่าไปทัวร์ แล้วคณะทัวร์ เขาจัดให้เราขาดตกบกพร่อง เราขาดทุน เราก็จะไปเรียกร้องอะไรกับเขา

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ สิ่งที่ว่าเราไม่กินข้าวเย็น เราถือศีล ๘ เอง ดูพระสี อदनอนผ่อนอาหาร ได้สิ่งใดมาอย่างมักน้อยสันโดษ สันโดษ มักน้อย บิณฑบาตสิ่งใดมา มักน้อย มักน้อยพอแต่ฉันพอกลั้วลิ้ม แล้วดื่มน้ำเข้าไปให้อิ่ม เวลาไปนั่งสมาธิภาวนาจะได้ไม่สัปหงกโง่งว่ง

สิ่งที่สัปหงกโง่งว่งก็เริ่มต้นจากการอยู่การกินของเราที่แหละ สัปหงกโง่งว่งเพราะเรา ไม่ได้มีการเคลื่อนไหว ไม่ได้ทำข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา การทำข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมามันให้ร่างกายได้ขยับ มันให้ร่างกายได้สมดุลของมัน แล้วถึงเวลาแล้วก็มานั่งฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ นั่งสมาธิของเราขึ้นมา แล้วถ้ามีอำนาจวาสนายกขึ้นสู่วิปัสสนา มันก็จะเป็นประโยชน์กับหัวใจของตน มันสมบูรณ์แบบใด มันสมบูรณ์แบบโดยการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ปรียติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปรียติศึกษาเล่าเรียนมากน้อยขนาดไหนมันก็เป็นความทงจำ ทงจำธรรมวินัย เวลาปฏิบัติขึ้นมามันเป็นจนคนเป็นเองก็ยังงั้นนะ

เริ่มต้นถ้าเป็นสมาธิ มีคนฝึกหัดปฏิบัติมากมาย “ไฉนมันคืออะไร ไฉนมันคืออะไร” ทั้งๆ ที่เป็นเองนะไม่รู้ละ แต่เวลากิเลสมันหลอกนะรู้ “ว่างๆ ว่างๆ” ว่างๆ มันรู้หมด “มันเป็นอย่างนั้นๆ”

แต่เวลาเป็นจริงๆ ไม่รู้ “ไฉนมันคืออะไร ไฉนมันคืออะไร”

นั่นนะข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงเพราะอะไร ข้อเท็จจริงเพราะว่าเวลาในปาราชิก ๔ อวดอุตตริมนุสสธรรม ตั้งแต่ฌานสมาบัติขึ้นไป อวดอุตตริมนุสสธรรม

ฉะนั้น สัมมาสมาธิ ฌาน มันก็เหนืมนุชโย อวดอุตตริมนุสสธรรม ธรรมที่เหนืมนุชโย ถ้าเราเข้าถึงพุทธะของเรามันจะเริ่มเหนืมนุชโย มันเป็นมนุชโยที่ติงามแล้ว แต่ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้มันถึงจะก้าวเดินไปในพระพุทธศาสนา

ถ้ายังยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ เหนืแหละ ขึ้นแล้วก็ตก ขึ้นแล้วก็ตก เดียวเข้าสมาธิ “นั่นมันคืออะไร” ไม่รู้ละ แล้วเข้าไม่เป็น ผูกไม่เป็น

แต่เวลาหลงปุ้เจ๊ยะ “ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก”

คนภาวนาไม่เป็น “สมาธิมีเข้ามีออกด้วยหรือ”

สมาธิก็คือสมาธิ ถ้าสมาธิไม่มีการเข้าการออก มันก็ไม่ได้เข้าสมาธิเลยนะนะ ไม่ได้เข้าแล้วไม่ได้ออกด้วย

แต่เวลาคนเข้า หลวงตาพระมหาบัวท่านสอน ถ้าทำสมาธิได้จนเราเข้าใจว่าเป็นสมาธิ เวลาออกจากสมาธิอย่าลุกพรวดพราด อย่าออกโดยการที่ว่าไม่มีสติปัญญา เพราะถ้าทำอย่างนั้นแล้วมันจะเข้าได้ยาก ต่อไปคราวหน้าจะทำสมาธิได้ยาก

แต่เวลาคนเข้าสมาธิแล้วเวลามันคลายออกมา สมาธิคือจิตมันนิ่ง จิตมันสงบ มันละมันวางอารมณ์ความรู้สึกได้ เวลาที่มันจะคลายออกมามันเริ่มแผ่ฐานออกมารับรู้ถึงเรื่องราวกาย เรื่องความสัมพันธ์ ความคิด

นี่มันเป็นสมาธิจนไม่มีความคิด แต่มีสติสัมปชัญญะรู้ตัวนะ ไม่ใช่หนังหลับ

ส่วนใหญ่เข้าสมาธิกันไม่เป็น นั่งตกวงค์หัดหมดเลย เวลาตื่นขึ้นมาไม่รู้อะไรเป็นอะไร แล้วก็ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน

แต่สมาธิถ้าเข้าไปแล้ว โอ้โฮ! มันสดชื่น มันมีกำลัง มันพิจารณาอะไรนี้ขาด ขาด อะไรที่ ขุ่นข้องหมองใจเกาะใจไม่ได้

แต่นี้ “ว่างๆ ว่างๆ” ใจขุ่นข้องหมองใจก็เต็มหัวใจ ใจที่สงสัยอยู่มันก็เหยียบย่ำอยู่นั่น

แต่ถ้าเข้าสู่สมาธินะ ขุ่นข้องหมองใจหายหมด ทุกอย่างหายหมด เพราะมันไม่พาดพิง อารมณ์ คืออารมณ์มันพาดพิงไม่ได้ สิ่งที่เป็นทฤษฏี สิ่งที่เป็นสิ่งที่ไม่ดีงามจะมาเกาะเกี่ยวกับสิ่ง นั้นไม่ได้ มันถึงอวดอุตตริมนุสสธรรม ธรรมเหนือมนุษย์ไง แล้วชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้า และการออก จนมีความชำนาญ พอมีความชำนาญมันจะเสื่อมไปไหน

แต่นี้มันไม่ชำนาญในวสี เข้าก็ไม่ใช่ ออกก็ไม่ได้ เข้าก็ไม่ใช่ ไม่มีออก อย่างว่าออกไม่ได้ มันไม่มีให้ออก เพราะมันไม่มีเข้า

“แล้วสมาธิมีเข้ามีออกด้วยหรือ”

ฟังแค่นี้ก็รู้ว่าภาวนาไม่เป็น ถ้าภาวนาเป็น คนที่เขาเข้าและเขาออกด้วยกันเขาจะพูด อย่างนี้หรือ คนที่เคยเข้าและเคยออกมาด้วยกัน แล้วบอกว่าไม่มีเข้าไม่มีออก

อ้าวเฮ้ย! เอ็งขาดสติไปแล้วหรือ ก็เราไปด้วยกันมาด้วยกันตลอด แล้วมาถึงบอกว่าไม่มี เข้าไม่มีออก เอ๊ะ! สงสัยจะฝันเพื่อนแล้ว

ถ้าเป็นข้อเท็จจริง ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาเราทำของเราเป็นข้อเท็จจริงของเรา พระกรรมฐาน ถึงมักน้อยสันโดษ

ฉะนั้น สิ่งที่เขาบอกว่า บางคนที่ไม่ได้กินข้าวที่โรงแรมแล้วเขาคิดว่าเขาไม่คุ้มค่า แต่ สำหรับเขา เขาบอกเขาคุ้มค่า แล้วคุ้มค่าถึงว่าเราระลึกถึงตั้งแต่เขาเป็นสามเณร แล้วก็ระลึกถึง ที่ว่าเขาได้พบเราที่วัดป่าบ้านตาดเมื่อปี ๒๕๕๒ แล้วเขาไปหาเราไง เกี่ยวกับเรื่องพระปฏิบัติของ ชมรมชาวพุทธขอนแก่น แล้วชมรมชาวพุทธขอนแก่นก็ไปฝึกหัดปฏิบัติกับพวกนี้ แล้วเขามาหา เรา

เราบอกว่า ถ้าประเพณีปฏิบัติมันต้องตามข้อเท็จจริง เพราะเขาเองเขาก็ไปวัดป่าบ้านตาด วัดป่าบ้านตาดก็มีหลวงตาพระมหาบัวท่านเป็นประธาน หลวงปู่ลี มีพระอรหันต์อยู่ที่นั่นหลายองค์ แล้วเราไปเชื่อไอ้คนที่มาแอบอ้างเรื่องไร้สาระ แล้วก็ไปกับเขาซะ แล้วก็ล้มลุกคลุกคลานกันไป

แล้วเขาบอกว่าเขายังติดใจเขามา ๑๕ ปี ยังระลึกถึงหลวงพ่อกับและขอบคุณหลวงพ่อ แต่ยังคงใจพวกที่ยังหลงติดอยู่ที่นั่น ทั้งสงสาร เขาบอกว่าสงสารแต่พวกที่ยังหลงติดอยู่ แต่เขาชอบใจว่ามันยังสะกิดใจเขามา ๑๕ ปีจากได้พบหลวงพ่อกับที่วัดป่าบ้านตาด จบ

ถาม : เรื่อง “เริ่มต้นใหม่”

กราบเรียนหลวงพ่อกับ เนื่องจากกักรู้ตัวเองว่ากำลังสมาธิเสื่อมลงไปมากเพราะขาดตอน ไม่ได้ทำต่อเนื่อง ตอนนี้นั้ผมจะนั่งรื้อใหม่ กลับมาภาวนากรรมฐาน ๕ เหมือนเดิม พยายามนั่งสมาธิให้ได้ทุกวันเหมือนแต่ก่อน

อยากถามหลวงพ่อกับว่า ในวงพระกรรมฐานเขาต้องทำต่อเนื่องนานแค่ไหนถึงจะเรียกว่าใช้ได้ แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าตัวเองได้พัฒนาจากปุถุชนเป็นกัลยาณชน สามารถตรวจสอบได้อย่างไรครับ กราบขอบพระคุณ

ตอบ : ไอ้เน่ฟังเทศน์มาก พอฟังเทศน์มากก็เลยจับประเด็นแล้วก็เอาคำเทศน์มาถาม

เพราะเวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ หลวงตาพระมหาบัวหรือครูบาอาจารย์ หลวงปู่เจี๊ยะท่านไปฟังเทศน์ที่ไหนรู้ผิดรู้ถูกแล้วท่านเก็บไว้ในใจ เก็บไว้ในใจเพราะอะไร

เพราะชนโคกับเขาโค โคตัวหนึ่งมีเขาสองเขา มีขนเต็มตัว นักภาวนา นักภาวนาทั้งหมดภาวนาไป เป็นนักภาวนาด้วยกัน แต่มันเป็นชนโค ชนโคมันมีส่วนมาก เพราะไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่มีความเข้าใจในสังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เขาโค เขาโคสองเขานั้นนะ

เวลาประเพณีปฏิบัติธรรมไปแล้ว บั๊จจัดตั้ง สันติภริโก ทั้งรู้ ทั้งเห็น ทั้งเป็นสัจจะเป็นความจริง เพราะหลวงตาพระมหาบัวท่านพูดประจำ พูดถึงหลวงปู่เจี๊ยะ ท่านพูดถึงว่า “เจี๊ยะเจี๊ยะเอ๊ย พระผู้เฒ่ากำลังพิจารณากายอย่างนั้นนะ”

คนที่เขาเป็นเขาคุยกันมันเป็นสัจจะความจริง เป็นขั้นเป็นตอน คนที่เป็นความจริงจบ โดยสมบูรณ์แบบ โครงการนั้นทั้งโครงการทำสำเร็จแล้ว เขาถึงได้รู้เห็นของเขาในการกระทำนั้น จนจบสิ้นโครงการนั้น

แต่ผู้ที่ทำ อย่างเราเป็นกรรมกรก่อสร้าง เป็นคนผูกเหล็ก เราก็แค่ผูกเหล็กนั้นนะ หน้าที่ของเราผูกเหล็ก ผูกเหล็กตั้งแต่ตั้งเสาเข็ม ผูกเหล็กขึ้นมาตั้งแต่คานคอดิน แล้วก็ขึ้นไปผูกเหล็ก ชั้นที่ ๑ ชั้นที่ ๒ ก็ไปนั่งผูกเหล็กๆๆ อยู่ นั่นแหละ แล้วหน้าที่คนอื่นทำ แล้วเราจะรู้ได้อย่างไร

“เราจะรู้ได้อย่างไร เราจะตรวจสอบได้อย่างไรว่าเราได้ขั้นไหน”

สิ่งที่ขั้นไหนๆ เวลาเทศนาว่าการใด เราถึงเวลาพูดส่วนใหญ่แล้วมันก็อยู่ธรรมและวินัย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แหละ แต่ใครจะหยิบจับมาพูดขั้นตอนอย่างไร แล้วเรียงลำดับเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา

ฉะนั้น เวลาส่วนใหญ่ของเราแล้วเราจะพูดถึงปุณณ กัลยาณชน หมายความว่า คนที่ภาวนาเป็นกับคนที่ภาวนาไม่เป็น

ปุณณ ปุณณคนหนา คนหนาล้มลุกคลุกคลาน จะทำสมาธิมันคิดไปเรื่องอื่นหมดนะ สติก็สู้อะไรไม่ได้ สู้กับอารมณ์ความรู้สึกของตนไม่ได้ แล้วสิ่งใด ทำสิ่งใดก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้น แต่ก็มีศรัทธา ก็อยากจะกระทำ

นี่ไง นี่มันก็ย้อนกลับไป เพราะเราก็ฟังครูบาอาจารย์มาแล้วเก็บหยิบจับสิ่งใดที่มันฝังใจเรา

ฉะนั้น เวลาหลวงตาท่านพูด การปฏิบัติยากอยู่สองคราว คราวเริ่มต้น กับคราวถึงที่สุดที่ท่านติดอยู่ ๘ ปี นั่นแหละ นี่ผู้ที่ประพฤติดุจปฏิบัติจนโครงการ รู้เลยว่าตรงไหนยาก ตรงไหนหลอกลวง ตรงไหนติดขัด ตรงไหนที่มันจะพลิกแพลง ตรงไหน ตรงไหน มันเป็นขั้นๆ ขึ้นมาเลย

ฉะนั้น หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกว่า การประพฤติดุจปฏิบัติยากอยู่สองคราว คราวเริ่มต้นกับคราวถึงที่สุด

นี่คราวเริ่มต้นไง คราวเริ่มต้น ฉะนั้น เวลาเราหยิบจับรวบรวมของครูบาอาจารย์มา เราถึงมาเรียงลำดับ ฉะนั้น คำถามว่า แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรละ

ก็ต้องไม่รู้ต่อไป หน้าที่ผูกเหล็กก็ต้องผูกเหล็ก ผูกเหล็ก ผูกเหล็ก แต่ผูกเหล็กแล้วเราผูกเป็นชั้นเป็นตอนจน โอ้โฮ! มันก็เป็นตึก ๔ ชั้นเหมือนกันนะ แต่เขาทำอย่างไรละ

แต่ถ้าเราฝึกหัดจนมีความชำนาญ เราศึกษาค้นคว้าขึ้นมา เราทำได้หมดแล้ว เราจะรู้ได้เลยว่าสิ่งใดขั้นไหนจากปุถุชนแล้วจะพัฒนาเป็นกัลยาณชนอย่างไร

ฉะนั้น เวลาเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติไป อย่างที่หลวงปู่ดูลย์ดูจิตๆ นี่แหละ ดูจิตๆ ดูความคิด ดูจิตๆ ดูจนมันหยุดคิด ถ้าคิดอยู่นี้ปุถุชน หยุดคิดนั้นละกัลยาณชน

ฉะนั้น เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติเป็นมันจะมีความรู้จริงในหัวใจ แล้วจะเอาสิ่งที่ว่ากิริยาอาการของจิตออกมาให้เห็นว่าอย่างนี้คืออย่างนี้ อย่างนี้คืออย่างนี้

แต่อย่างนี้คืออย่างนี้ ถ้าเป็นอารมณ์เรา เราก็รวมหมดเลย อารมณ์เหมือนกันหมด คิดเหมือนกันหมด ทุกอย่างเหมือนกันหมด คือว่าอันเดียวกัน มันก็เลยแยกไม่ได้อีก มันก็เลยทำไม่เป็นไง

ทีนี้ถ้าทำเป็น สิ่งที่ว่าจะรู้ได้อย่างไร จะเอาอะไรเป็นเครื่องวัดว่าเราจะพัฒนาจากปุถุชนเป็นกัลยาณชน สามารถตรวจสอบได้อย่างไร

ถ้าเราไม่เป็นอะไรเลย เราก็สามารถตรวจสอบได้ว่า จิตสงบไหม จิตเรา ถ้าเป็นปุถุชนคนหนา อันนี้ก็คือธรรมวินัยนี้แหละ อยู่ในธรรมวินัยของพระพุทธเจ้านี้แหละ ปุถุชน กัลยาณชน บุคคลคนที่ ๑ คนที่ ๒ คนที่ ๓ คนที่ ๔

ฉะนั้น เวลาปฏิบัติขึ้นมา กว่าจะจากปุถุชนเป็นกัลยาณชน ถ้าปุถุชน ปุถุชนเป็นผู้ที่ไม่มีเหตุมีผล จิตของคนพาล พาลโดยพญามาร พาลโดยมารณะ แล้วก็ฟาดงวงฟาดงาหัวใจของตน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบว่า จิตของคนทีกิเลสเต็มหัวใจเปรียบเหมือนช้างสารที่ตกมัน

ข้างสารที่ตกมัน แม้แต่ความข้างยังคุมข้างของตัวเองไม่ได้ เวลากิเลสมันฟาดงวงฟาดงากลางหัวใจ เปรียบเหมือนข้างตกมัน ฉะนั้น เวลาข้างตกมัน นี่ไง ปุณฺณ ปุณฺณคนหนา จิตตกมัน จิตตกมันมันก็คิดฟาดงวงฟาดงา แล้วจะควบคุมอย่างไร

ถ้าควบคุมอย่างไร เห็นไหม ก็ต้องอดนอนผ่อนอาหาร ก็ต้องมีข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ ต้องฝึกใจจนมันอยู่ในร่องในรอย ถ้าอยู่ในร่องในรอย จากปุณฺณแล้วใช้สติปัญญาเข้ามา

หลวงปู่ดูลย์ คุจิตๆ คุความคิดจนหยุดคิด

มันจะหยุดได้อย่างไร

ถ้าหยุดนะ เราก็ใช้สติปัญญาไง รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

รูป วัตถุธาตุทั้งหมด รส กลิ่น เสียง ถ้ามีสติมันเท่าทันนะ รูป รส กลิ่น เสียงสักแต่ว่า ถ้ากัลยาณชนมันไม่ติดข้องในเสียง ในรูป ในรส ในสัมผัส มันไม่ติด มันไม่ติดเพราะอะไร มันไม่ติดเพราะมีสติปัญญาไง ถ้ามีสติปัญญา จิตมันเริ่มไม่เป็นข้า ไม่เป็นทาส ถ้าไม่เป็นทาสก็เป็นกัลยาณชน

แต่ของเรานะ ถ้าปุณฺณนะ มันติดในรูป รส กลิ่น เสียง แล้วเราก็พยายาม พยายามพยายามจะให้รู้เท่าทันรูป รส กลิ่น เสียง ทุกข์เจียนตาย เพราะอะไร

เพราะรูปไม่ดี ไม่ใช่ ไม่ชอบ พยายามจะไม่ติด แต่มันติด มันติดเพราะอะไร มันติดเพราะขณะที่เฝ้าพิจารณารูปนั้นแหละ ถ้าพิจารณารูปแล้วมันชอบก็คือมันชอบ แต่เวลาพิจารณารูปเราพยายามจะพิจารณาให้มันไม่ติด แต่มันจะไม่ติดได้อย่างไรก็มันชอบ ถ้ามันชอบมันพิจารณาอยู่ นั่นแหละมันทวนทวนแล้วมีสติปัญญาเท่าทันมันไหม

ถ้ามีสติมีปัญญา รูป รส กลิ่น เสียงสักแต่ว่า เพราะมันไม่ใช่จิตมาตั้งแต่ต้น แต่จิตมันเคยชิน คุ่นชิน ชอบของอย่างนั้น มันก็จะไปอยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้ามีสติปัญญาเข้ามา เฮ้ย! มันไม่ใช่เรา มันอยู่ข้างนอก ใ้เรา เราก็อยู่นั่นแหละ เฮ้ย! เราเฝ้าขนาดว่าส่งออกไปคิดถึงมันหรือ มึงบ้า พอมันเท่าทันมันปล่อย เออ!

นี่มันไม่มีกำลัง ไม่มีอำนาจเหนือจิตนั้น ถ้าไม่มีอำนาจเหนือจิตนั้นนะ

เรามีสติสัมปชัญญะรู้พร้อม จิตเป็นหนึ่งไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น กัลยาณชน จากกัลยาณชน นี่สัมมาสมาธิ ปุณฺณ กัลยาณชน ยกขึ้นสู่โสดาปัตติมรรค

การยกขึ้นสู่โสดาปัตติมรรคคือจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง คือยกขึ้นสู่วิปัสสนา ยกขึ้นสู่วิปัสสนาคือโสดาปัตติมรรค จะเข้าเหตุแห่งบุคคลคู่ที่ ๑

เหตุแห่งบุคคลคู่ที่ ๑ ถ้าวิปัสสนาใช้สติปัญญาเข้าไป ตทังคปหานชั่วคราๆ แล้วไม่ท้อ ไม่ถอย ฝึกหัดของเราตามความเป็นจริงของเรา เวลานั้นสมุจเฉทปหาน ขณะ เหตุแห่งบุคคลคู่ที่ ๑ เหตุนั้นมีการกระทำด้วยความสมบูรณ์แบบ

ขณะที่จะกระทำด้วยสมบูรณ์แบบขนาดไหนมันจะมีกิเลสเข้ามาคอยแทรกตลอด กิเลสนี้คือสมุทัย กิเลสคือต้นหาความทะยานอยาก จะบวกหรือลบ จะมีสมุทัยเจือปนมาตลอด

สิ่งที่ว่าจะให้สะอาดบริสุทธิ์ คือการกระทำโดยมรรคมันต้องมีสัมมาสมาธิ เพราะสัมมาสมาธิมันหยุดคิดไฉ่ หยุดคิดให้ตัวของมันเป็นอิสระ ถ้าอิสระนั้น เวลาวิปัสสนาถึงจะมีกำลัง มีกำลังโดยธรรม ไม่ใช่กำลังบวกสมุทัย บวกโดยตัณหา

ถ้าบวกโดยตัณหา นี่ไง สิ่งที่เราใช้อยู่นี้มันไม่สะอาด มันมีความสกปรกโสโครกของต้นหาความทะยานอยากเจือปนมา ภาวนาขนาดไหนก็ลุ่มๆ ดอนๆ ทั้งนั้นนะ เพราะจะย้อนกลับไปที่ว่า ปุณฺณ กัลยาณชน

ปุณฺณคนหนา รูป รส กลิ่น เสียงเป็นปวงและเป็นมาร กัลยาณชน สักแต่ว่า ตัวเองเป็นอิสระ ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ามีสมุทัย มีกิเลสเจือปนมา มันก็เหมือนที่ปุณฺณ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นปวงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

กิเลส เวลายกขึ้นเป็นเหตุ เหตุแห่งโสดาปัตติมรรค เหตุแห่งการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันมีสมุทัยเจือปนมาๆ วิธีการจะกำจัดคือต้องกลับมาทำความสะอาด กลับมาทำสัมมาสมาธิให้มีกำลังมากขึ้น ถ้ากำลังมากขึ้น เหตุ เหตุแห่งที่เป็นสมุทัยเจือปนมันก็เบาบางลง

เวลาใช้วิปัสสนาเข้าไป กำลังมันใช้กำลัง ใช้พลังงานแล้ว พลังงานมันไม่เสถียร พลังงานมันไม่เข้ามา สิ่งที่เป็นสมุทัยมันก็จะเฟื่องฟูขึ้น การเฟื่องฟูขึ้น เวลาวิปัสสนาไปมันเป็นสัญญาทั้งนั้น มันเป็นสัญญาคือสิ่งที่รู้ก่อนล่วงหน้า สิ่งที่เราเข้าใจว่าจะเป็น แต่ไม่เป็น เพราะมันไม่เป็น สัจจะไม่เป็นความจริง

แล้วถ้ามันมีกำลัง มันพิจารณาของมันได้ มันก็จะปล่อยวาง ตึงคับหนานชั่วคราวชั่วคราว แล้วถ้าฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า ยกขึ้นสู่วิปัสสนาไป เหตุแห่งการยกขึ้นสู่วิปัสสนา เหตุแห่งโศดาปัตติมรรค เหตุแห่งการวิปัสสนา เหตุ เหตุ เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ไปแก้ที่เหตุนั้น แล้วเหตุนั้นสมบูรณ์แบบ สมุจเฉทปหาน ขณะนิโรธดับ บุคคลผู้ ๑

รู้ได้อย่างไร เขาถามไป คำถามว่า แล้วจะรู้ได้อย่างไรละ

เรารู้ไม่ได้ เรารู้ได้แต่เมื่อมันเสื่อมแล้ว เรารู้ได้ต่อเมื่อเราภาวนาไปแล้วไม่ก้าวหน้า เรารู้ได้ต่อเมื่อมันดับ เรารู้ได้ต่อเมื่อเราเดินไปไม่ตลอดรอดฝั่ง เราก็เริ่มต้นขึ้นมาทำ

แล้วบอกว่า “จะให้รู้ รู้เหมือนในธรรมะ”

จะรู้ได้ต่อเมื่อขณะนิโรธดับ รู้ แล้วรู้ได้ระดับของตัวเอง ระดับที่สูงกว่ายังรู้ไม่ได้ รู้ไม่ได้ รู้ไม่ได้ จนเมื่อได้รู้จบ อธิบายได้แจ่มๆ เลยละ ขึ้นไหน ตอนไหน สำคัญมากน้อยแค่ไหน

เพราะขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๒ มีสติปัญญา

พอเริ่มขั้นที่ ๓ ขั้นที่ ๔ มหาสติปัญญา

เริ่มขั้นที่ ๔ เป็นสติปัญญาญาณ ใสโฮ!

เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านเทศน์นะ เพราะระดับและความเป็นข้อเท็จจริงมันแตกต่างกันมาก

แต่เวลานักศึกษาปริยัติ วิทยาศาสตร์ไป “มันก็เหมือนกันนะ สติ มีมหาสติ มีสติอัตโนมัตติ”

มันสติอะไรของมึงวะ นี่ไอ้พวกนักศึกษาไง แต่ไอ้พวกปฏิบัตินะ พูระดับนี้สติ ถ้ามันละเอียดลึกซึ้งกว่านี้ ถ้ามันชัดเจนกว่านี้ ถ้ามันรวดเร็วกว่านี้ นี่มหาสติเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าเป็นสติปัญญาญาณมันจะ โอ้โฮ! เพราะคนเคยเป็น คนเคยกระทำถึงรู้

ฉะนั้น คำถามไฉ่ จะรู้ได้อย่างไร จะตรวจสอบอย่างไร

มันก็เสื่อมหมดนี่ไง เสื่อมจนจะเริ่มต้นใหม่นี่ไง มันเสื่อมจนมาเริ่มต้นใหม่ เราถึงไม่ต้องไปวิตกกังวล เราไม่ต้องไปวิตกกังวลว่าเราจะรวย เราจะมีทรัพย์สินมาก แล้วเราไม่มีที่เก็บ

มันกังวลนะ ว่าถ้าปฏิบัติไปแล้วเป็นอริยมุนีมันจะไปไว้ที่ไหน โอ้ย! มันจะลำบากลำบากนะ ถ้าเป็นแล้วไม่มีที่เก็บทรัพย์สิน

ไม่ต้องไปกังวล ผีกัดหัวของเราตามข้อเท็จจริง พยายามทำของเรา การทำต่อเนื่อง การทำเพื่อประโยชน์ไฉ่ เรารู้ของเราได้

เพราะเขาเป็นห่วงว่าเราจะรู้ได้อย่างไร แล้วปฏิบัติอย่างไร

รู้ได้ รู้ได้เพราะรู้โดยธรรม รู้โดยสติ รู้โดยปัญญา แล้วถ้าเป็นข้อเท็จจริงแล้วนะ จบ จบที่รู้จริง ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เอวัง